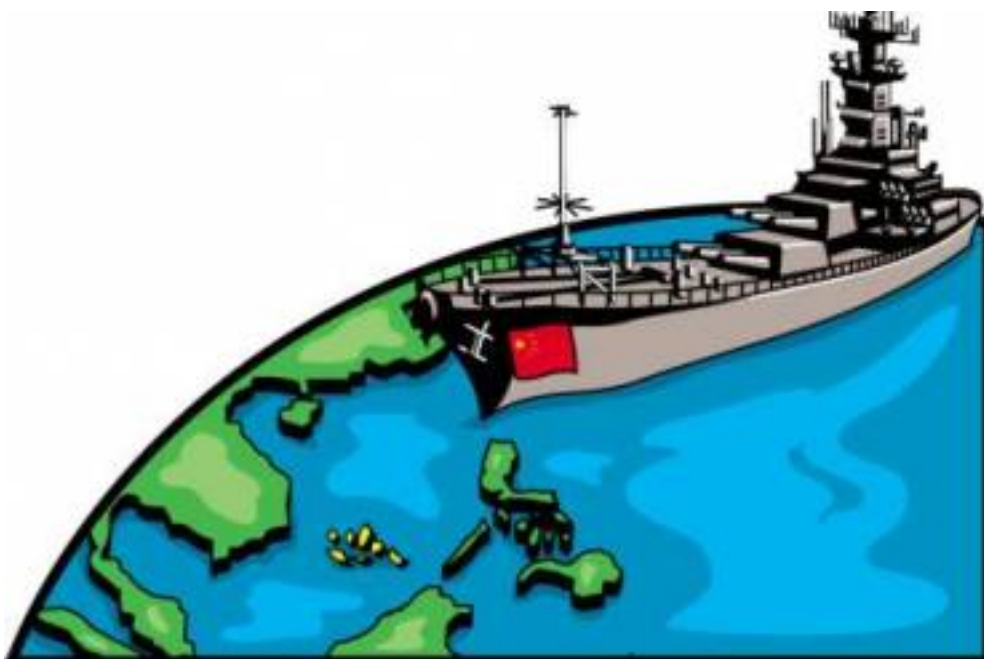

Biển Đông cách Canberra hơn 6.000 km song những hoạt động của Trung Quốc tại vùng biển tranh chấp này đang khiến giới chức ngoại giao và quốc phòng Úc không khỏi lo ngại ở hai khía cạnh “tự do hàng hải” và “trật tự quốc tế dựa trên luật pháp”.

Vụ cố bện đây là tranh chấp giữa các quốc gia có tuyên bố chủ quyền chồng lấn lên song Biển Đông đã trở thành biểu tượng cho sự trỗi dậy mạnh mẽ của Trung Quốc và mặt thay đổi lớn trong bức tranh quyền lực toàn cầu. Trung Quốc là đối tượng gây hấn hàng đầu. Cộng đồng đông dân nhất thế giới tuyên bố chủ quyền đối với hầu hết Biển Đông, kể cả mặt chủ quyền các hòn đảo nhân tạo được họ xây dựng trái phép, trực tiếp thách thức tuyên bố chủ quyền của các quốc gia láng giềng như Philippines, Việt Nam, Malaysia và cả vùng lãnh thổ Đài Loan. Các bên tranh chấp đều mong muốn khai thác các nguồn tài nguyên khoáng sản và trữ lượng dầu mỏ dồi dào dưới đáy biển.

Trung Quốc có các động cơ kinh tế và chiến lược để thúc đẩy kế hoạch mở rộng yêu sách ở Biển Đông. Nước này tuyên bố chủ quyền không thể tranh cãi với “vùng 9 đôn” - một khu vực có hình chữ U bao trọn hầu hết diện tích Biển Đông và, từ năm 2012, bắt đầu sử dụng sức mạnh hải quân vượt trội để khẳng định quyền kiểm soát Biển Đông. Song song với đó, Trung Quốc chiếm đoạt nhiều thực thể nhỏ trên biển, thiếp lập các căn cứ quân sự trên những hòn đảo nhân tạo để xây dựng trái phép các viển đảo với diện tích 13 km² đất đáy biển. Những bước tiến này giúp Trung Quốc hiện có thể triển khai máy bay chiến đấu cùng các hệ thống tên lửa tại các hòn đảo này bất kể khi nào họ muốn.

Nhiều người lo ngại rằng Trung Quốc đang tích cực khẳng định quyền kiểm soát Biển Đông và gia tăng sức mạnh của mình tại khu vực Ấn Độ Dương-Thái Bình Dương. Đây cũng là lý do vì sao Mỹ quyết định dồn thân vào những tranh chấp tại Biển Đông. Chính phủ Úc quan ngại về vấn đề Biển Đông bởi 2 lý do: “tự do hàng hải” và “trật tự quốc tế dựa trên luật pháp”. Biển Đông là một trong những tuyến đường biển quan trọng nhất thế giới với số hàng hóa trị giá từ 3-5 nghìn tỷ USD lưu thông qua mỗi năm. Hơn một nửa lượng xuất khẩu quặng sắt, than đá và khí hóa lỏng của Úc được vận chuyển qua tuyến đường này. Chính vì vậy, Úc có lợi ích rất lớn trong duy trì tự do thông thương tại Biển Đông.

Thực tế Úc đi vào một vòng thế cực kỳ khó xử, bởi Mỹ là đồng minh mạnh nhất của nước này trong khi Trung Quốc lại là đối tác thương mại lớn nhất. Cả hai mối quan hệ này đều mang tính song cùn. Dù nguy cơ bùng phát chiến tranh Mỹ - Trung không lớn song đây luôn là nguyên nhân dẫn đến những căng thẳng nghiêm trọng. Úc không mong muốn thấy Biển Đông bị quân sự hóa và các tuyến đường hàng hải quốc tế bị phong tỏa.

Với một công khai, Úc đã hành xử ở góc độ trung lập, không đứng về bên nào song kêu gọi giải pháp hòa bình để giải quyết tranh chấp. Úc cũng đã sử dụng các kênh ngoại giao cùng các diễn đàn để tạo áp lực yêu cầu Trung Quốc dừng hoạt động xây dựng các căn cứ quân sự. Với một quốc phòng, các máy bay của Lực lượng Không quân Hoàng gia Úc tiến hành các chuyến bay tuần tra và tàu hải quân nước này hoạt động tại tất cả các khu vực trong vùng biển chấp chấp với danh nghĩa giám sát tự do hàng hải. Tuy nhiên các hoạt động của Úc về căn bản khác với chiến lược báo vệ tự do hàng hải và hàng không (FONOP) mà Mỹ đã và đang tiến hành.

Kể từ năm 2015, Mỹ đã triển khai FONOP nhằm thách thức tuyên bố chủ quyền tham vọng của Trung Quốc. Các chiến dịch này, vốn khiên Trung Quốc rớt tóc gợn, bao gồm cả việc tàu hải quân Mỹ hoạt động trong khu vực 12 hải lý xung quanh các đảo nhân tạo của Trung Quốc, mang đến thông điệp rằng Mỹ không công nhận các đảo này thuộc về lãnh thổ Trung Quốc. Mục lý giải đây không phải là bao vây, kiểm soát Trung Quốc mà là duy trì “trật tự toàn cầu dựa trên luật pháp”. Tuy nhiên Trung Quốc không cho là nhẽ vậy. Nỗ lực này đã đem đến Mỹ động ngoài tranh chấp và cảnh báo FONOP đe dọa nghiêm trọng chủ quyền và an ninh của mình. Trong hội nghị cấp cao ASEAN gần đây, Tổng thống Mỹ Donald Trump đã gây bất ngờ khi đem đến làm trung gian giữa Trung Quốc và các nước tranh chấp khác. Tuy nhiên, đến nay dường như không bên nào tính đến đem đến của ông.

Theo mạng “ [ABC](#) ”

Mỹ Anh (gt)